

Rekenkameronderzoek

Overzicht van onderzoeksprojecten van Research voor Beleid en I00

Zoetermeer, maart 2010

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Voorwoord

Rekenkameronderzoek is een bijzondere vorm van beleidsonderzoek. Het vergt dezelfde kennis en expertise als ander beleidsonderzoek, maar vraagt aanvullend ook om een goed gevoel voor politiek-bestuurlijke verhoudingen en voor de gemeentelijke of provinciale context waarin het onderzoek zich afspeelt. Rekenkameronderzoekers moeten dan ook eigenlijk schapen met vijf poten zijn: vier poten voor het onderzoek, de vijfde poot voor de context.

Research voor Beleid en IOO combineren inhoudelijke expertise in beleidsonderzoek met kennis van de context van rekenkameronderzoek. Door onze expertise en ervaring kunnen wij onderzoeksteams samenstellen die zowel inhoudelijk van de hoed en de rand weten, als begrijpen welke rol de politiek-bestuurlijke context van een gemeente of provincie in het onderzoek kan spelen. Voor dat laatstgenoemde aspect beschikken wij over een aantal vaste, enthousiaste "rekenkameronderzoekers" die de aanwezigheid van deze kennis binnen elk onderzoeksteam borgen.

De afgelopen jaren hebben wij een goede staat van dienst opgebouwd in de wereld van het rekenkameronderzoek. Dit projectenoverzicht laat zien welke onderzoeken wij voor rekenkamers en rekenkamercommissies hebben uitgevoerd. Tevens wordt bij de diverse onderwerpen toegelicht over welke algemene deskundigheid wij beschikken. Wij willen potentiële opdrachtgevers hiermee inzicht bieden in wat wij doen en wat wij kunnen.

Naast het uitvoeren van onderzoek zien wij het ook als onze taak om, al dan niet als onderdeel van het onderzoek, rekenkamers en rekenkamercommissies te adviseren: over de methodiek bijvoorbeeld, of over manieren om het onderzoek "te laten landen" bij raad, college en ambtelijke organisatie.

Wilt u op de hoogte blijven van onze activiteiten? Dan kunt u zich via www.rekenkameronderzoek.nl abonneren op onze nieuwsbrief.

Voor meer informatie:

Natasha Stroeker, coördinator rekenkameronderzoek

e-mail : n.stroeker@research.nl

telefoon : 079-322 2605

Profiel Research voor Beleid en IOO

Research voor Beleid

Research voor Beleid is opgericht in 1980. Binnen Research voor Beleid houden de circa 45 academisch geschoolde medewerkers zich specifiek bezig met het uitvoeren van empirisch onderzoek voor de publieke sector. Zij zijn gespecialiseerd in het systematisch verzamelen van beleidsinformatie en passen daarbij de meest uiteenlopende onderzoekstechnieken toe. De methodiek van onderzoek is een continu aandachtspunt voor ons bureau. Onze onderzoekers houden zich daarom voortdurend bezig met het zoeken naar en ontwikkelen van nieuwe onderzoeksmethoden voor beleidsonderzoek en de toepassing ervan in de praktijk. De verzamelde informatie wordt verwerkt in rapportages die een bruikbare basis bieden voor beleidsoordelen en –beslissingen. Advisering van opdrachtgevers maakt vaak ook deel uit van onze taak en is dan altijd gebaseerd op feitelijke onderzoeksgegevens.

Tot de opdrachtgevers van Research voor Beleid behoren alle Nederlandse ministeries, de Algemene Rekenkamer, provincies, gemeenten, rekenkamer(commissie)s en andere publieke organen. Ook wordt onderzoek uitgevoerd voor de Europese Unie, zowel in Nederland als in andere (toekomstige) EU-landen. Dit onderzoek vervult verschillende functies:

- informatie bij het ontwerpen van beleid (ex-ante evaluaties, studies naar draagvlak voor beleid, opbrengsten van investeringen in infrastructuur)
- bijsturen bij implementatie (doelmatigheidsonderzoek, doelbereiking controleren)
- effectiviteit van beleid tonen (evaluatie van wetten, effectiviteit van beleidsinstrumenten)
- monitoring van klanten, burgers en personeel (periodieke peilingen van tevredenheid, veiligheidsgevoelens, arbeidsmarktgedrag etc.).

Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO)

Het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven is opgericht in 1968 door een aantal hoogleraren in de Openbare Financiën, waaronder Willem Drees jr., met het doel 'wetenschappelijk onderzoek van overheidsuitgaven, in het bijzonder van de Nederlandse, te verrichten en te bevorderen'. Aanvankelijk legde IOO zich toe op onderzoek als middel voor het verzamelen van kennis ten behoeve van het beheersen van de publieke uitgaven. Later verschoof het accent van eigen onderzoek op basis van donaties naar contractonderzoek.

IOO is gespecialiseerd in economisch onderzoek voor de publieke sector. Daarbij ligt de nadruk op vraagstukken van doelmatigheid, bekostiging en effectiviteit. Door onderzoek van IOO wordt er een belangrijke bijdrage geleverd aan doelmatig en effectief beleid.

Tot de opdrachtgevers van IOO behoren ministeries, adviesorganen, gemeenten, provincies, rekenkamer(commissies) en uitvoeringsorganisaties. Maar ook gesubsidieerde instellingen, koepelorganisaties, werkgeversorganisaties en werknemersverenigingen behoren tot de klantenkring.

ISO 9001

Research voor Beleid en IOO beschikken over een kwaliteitssysteem volgens ISO 9001. Dit houdt in dat de belangrijke werkprocessen zijn beschreven, dat normen voor de dienstverlening zijn vastgelegd en dat twee maal per jaar een externe auditor de naleving controleert.

Panteia

In 1997 werd EIM onderzoek voor bedrijf & beleid aandeelhouder van IOO bv. Tot 2002 deelde EIM dit aandeelhouderschap nog met Stichting IOO, maar in 2002 trok deze stichting zich als aandeelhouder terug en werd IOO een 100% dochteronderneming van EIM.

Sinds 1 januari 2006 vallen zowel Research voor Beleid als IOO onder de nieuw opgerichte holding Panteia. Dit is een groep ondernemingen die samen een volledig dienstenpakket bieden in beleidsonderzoek, beleidsadvisering en marktonderzoek. De andere ondernemingen die onderdeel uitmaken van Panteia zijn EIM, NEA transportonderzoek en –opleiding, Stratus marktonderzoek, IPM marktonderzoek en advies en Consult.

Visie op rekenkameronderzoek

Research voor Beleid en IOO helpen rekenkamers en rekenkamercommissies bij het beantwoorden van vragen naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Dat doen wij door onze kennis van beleid en beleidsprocessen te koppelen aan kennis en begrip van de complexe politiek-bestuurlijke context waarin rekenkameronderzoek zich afspeelt. Deze context is van belang omdat rekenkameronderzoek raakt aan de keuzes die hierbinnen gemaakt worden.

- *Doelmatigheid*: bedrijfsprocessen zijn dusdanig vormgegeven dat ingezette middelen optimaal bijdragen aan het te behalen resultaat.
- *Doeltreffendheid*: voorgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en hebben ook daadwerkelijk bijgedragen aan het bereiken van het gestelde doel.
- *Rechtmatigheid*: het beleid is opgesteld en wordt uitgevoerd conform geldende wet- en regelgeving.

Uitgangspunten aanpak

In onze uitvoering van rekenkameronderzoek hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- 1 rekenkameronderzoek is geen afrekenonderzoek, maar is erop gericht bij te dragen aan het optimaliseren van beleidsprocessen binnen een gemeente;
- 2 nauwe samenwerking met de rekenkamer(commissie) tijdens de uitvoering van het onderzoek is van groot belang: de rekenkamer(commissie) kan deuren voor de onderzoekers openen, heeft kennis van lokale verhoudingen en pikt signalen over gevoeligheden gemakkelijker op;
- 3 feitelijkheid is een belangrijk aspect van het onderzoek: dit wordt geborgd door het ter goedkeuring voorleggen van verslagen en feitelijke beschrijvingen aan respondenten tijdens het onderzoek en ambtelijk hoor- en wederhoor na afronding van het conceptrapport. Hierdoor wordt discussie over de feiten in een later stadium – die kan afleiden van de kernboodschap – voorkomen.

Resultaat

In onze analyse reiken wij aanknopingspunten aan voor het verder uitdiepen van het functioneren van de verschillende spelers binnen de gemeentelijke context: raad, college en ambtelijke organisatie. Wij beschouwen rekenkameronderzoek daarbij als een leerproces voor raad, college en organisatie: het kijkt niet alleen naar beleid, maar ook naar de gemeentelijke organisatie en de mate waarin die bijdraagt aan een doelmatige, doeltreffende en rechtmatige uitvoering van het beleid.

Inhoudsopgave

Profiel Research voor Beleid en IOO	5
Handhaving	9
Handhaven met beleid: handhaving in de gemeente Westland	9
Professionalisering van handhaving in Arnhem	9
Brandveiligheid in Amersfoort	10
Langedijk: handhaving op veiligheid bij bouwen wonen en milieu	10
Inkoop en aanbesteding	11
Inkoop- en aanbestedingsbeleid in Tholen	11
Goed koopmanschap: inkoop en aanbesteding in Deventer	11
Aanbestedingen in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk	12
Aanbesteden in de praktijk: Wageningen	12
Onderwijs	13
Onderwijshuisvesting en de gemeenteraad in Hilversum	13
Onderwijshuisvesting in stadsdeel Amsterdam-Zeeburg	13
Onderwijshuisvestingsbeleid gemeente Veendam	14
Beheersing van grote projecten	15
Totstandkoming woon-zorgcomplex Noordenveld	15
Grootschalige infrastructurele projecten in Beverwijk	15
Vergunningverlening	17
Rechtmatigheid en doelmatigheid bouwleges in Apeldoorn	17
Wonen, welzijn & zorg	19
Integraal jeugdbeleid in Noordoostpolder	19
Schuldhulpverlening in Apeldoorn	19
Zorgwoningen in Amsterdam	21
Evaluatie armoedebeleid Delft	21
Evaluatie seniorenbeleid in Leiderdorp	21
Evaluatie Woonbeleid in Den Bosch	22
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	23
De Wmo: sturingsopties voor de gemeenteraad, Alphen a/d Rijn	23
Teylingen: sturingsmogelijkheden en burgerparticipatie	23
De Wmo in Wageningen	23

Subsidieverlening	25
Prestatieplannen bij subsidieverlening in Haarlem	25
Gemeentelijke communicatie & dienstverlening	27
Communicatie rond invoering Wmo en bestemmingsplan in Ermelo	27
Waddinxveen: publieke dienstverlening	27
Communicatie in Papendrecht	28
Infrastructuur	29
Vorstudie Zeeuwse Havens	29
Havenontwikkeling in Coevorden	29
Overig	31
Rijnwoude: doorwerking van beleidsonderzoek	31
Ondersteuning Randstedelijke Rekenkamer	31
Regionalisering in de Drechtsteden	31
Wijkontwikkeling in Schiedam	32

Handhaving

Handhaven met beleid: handhaving in de gemeente Westland

In opdracht van de rekenkamercommissie van de gemeente Westland heeft Research voor Beleid onderzocht in hoeverre er sprake is van een actief handhavingsbeleid binnen de gemeente. Het onderzoek spitste zich toe op zes gemeentelijke handhavingsterreinen, die direct relevant zijn voor burgers, waarover meldingen bij het Meldpunt Leefomgeving waren binnengekomen en/of die de aandachtsgebieden van de gemeente voor de komende jaren vormden.

Het onderzoek concentreerde zich op de vraag of benodigde randvoorwaarden voor een goede handhaving (zoals bijvoorbeeld nalevingstrategieën, toegewezen capaciteit) aanwezig waren.

Methode : quickscan door middel van enquête en telefonische interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Westland
Periode : september – december 2007

Professionalisering van handhaving in Arnhem

Voor de Rekenkamer van Arnhem onderzocht Research voor Beleid in hoeverre het handhavingsbeleid op de terreinen parkeren, openbare ruimte en wijktoezicht voldoet aan criteria voor professionele handhaving, zoals ook het ministerie van VROM die hanteert. Ten behoeve van dit onderzoek is een model ontwikkeld dat de randvoorwaarden voor een goede handhaving inzichtelijk maakt en een goede basis voor het normenkader vormt. Dit model is later ook bij het onderzoek in Westland toegepast.

Centraal in het onderzoek stond de vraag of het handhavingsbeleid cyclisch is opgezet en uitgevoerd, of de geformuleerde beleidsprestaties zijn bereikt en in hoeverre sprake is van integraal handhaven. Bijzonder aan de methodiek van het onderzoek was het meelopen met handhavers om een beter zicht op de praktijk te krijgen.

Methode : documentonderzoek, interviews, participerende observatie
Opdrachtgever : Rekenkamer Arnhem
Periode : maart – augustus 2007

Brandveiligheid in Amersfoort

Het handhavingsonderzoek voor de Rekenkamercommissie van de gemeente Amersfoort spitste zich toe op de brandveiligheid van openbare gebouwen. Hieronder worden verstaan gebouwen waarvoor een gebruiksvergunning verplicht is en die onderhevig zijn aan inspecties van de brandweer, zoals scholen, horecagelegenheden, bioscopen, sporthallen en dergelijke.

Het onderzoek keek enerzijds terug naar de doeltreffendheid van het Amersfoortse handhavingsbeleid in de periode 2002-2005. Anderzijds werd naar de toekomst gekeken en onderzocht welke effecten de gemeente kon verwachten van een geïntensiveerd handhavingsbeleid.

Methode : documentonderzoek, interviews, enquête, benchmark
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Amersfoort
Periode : februari – mei 2006

Langedijk: handhaving op veiligheid bij bouwen wonen en milieu

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor handhaving van wet en regelgeving voor bouwen, wonen en milieu. De rekenkamer wil onderzoeken hoe de gemeente Langedijk op handhaaft op deze terreinen en of ze daarbij specifiek aandacht heeft voor veiligheidsrisico's.

Het onderzoek richt zich op het handhavingsbeleid, de uitvoering van dit beleid en controle en verantwoording richting raad en college. Concreet betekent dit dat wij onderzoeken of de gemeente Langedijk programmatisch en integraal handhaaft en of de informatievoorziening de gemeente in staat stelt om na te gaan of doelen en effecten zijn bereikt en eventueel bij te sturen.

Methode : documentonderzoek, interviews, dossieronderzoek
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Castricum en Langedijk
Periode : september 2009 – januari 2010

Expertise op het gebied van handhaving

Research voor Beleid bezit een grote expertise op het gebied van handhaving, opgebouwd middels jarenlange ervaring met het uitvoeren van onderzoek voor opdrachtgevers als de Inspectie voor Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van VROM, het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Rijkswaterstaat, de Belastingdienst, het Ministerie van Economische Zaken en de Voedsel en Waren Autoriteit. Bij dit onderzoek komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod:

- de inrichting van een effectieve handhavingscyclus
- integraal handhaven
- inventarisatie en evaluatie van wet- en regelgeving
- handhavinginstrumenten als de bestuurlijke boete en last onder dwangsom
- doeltreffendheid en doelmatigheid van de handhaving.

Inkoop en aanbesteding

Inkoop- en aanbestedingsbeleid in Tholen

Jaarlijks koopt de gemeente Tholen voor circa € 23 miljoen aan goederen, diensten en werken in bij externe partijen. Dat bedrag komt overeen met bijna de helft van de totale lasten die op de begroting van de gemeente Tholen staan vermeld. Daardoor zijn doelmatigheid en doeltreffendheid van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van groot belang. IOO en Research voor Beleid onderzoeken het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Tholen. In het onderzoek staan de volgende vragen centraal:

- is het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Tholen doelmatig en doeltreffend en welke effecten zijn aan dit beleid verbonden voor de lokale economie?
- op welke wijze kan de doelmatigheid & doeltreffendheid verder worden vergroot?

Onderzocht worden onder andere de wijze waarop het inkoop- en aanbestedingsbeleid geformuleerd is, de effecten die inmiddels zijn opgetreden en de mogelijkheden voor verbetering van het beleid. Bijzondere aandacht gaat uit naar de effecten van het beleid voor regionale ondernemers. Ook de voordelen van het bundelen van de inkoopmacht (zoals besparingen op de inkoop) komen aan bod.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Schouwen-Duiveland en Tholen
Periode : juli – oktober 2008

Goed koopmanschap: inkoop en aanbesteding in Deventer

De gemeente Deventer voerde enkele jaren geleden een gemeentelijk aanbestedingsbeleid in. Het doel was enerzijds met het nieuwe beleid aan Europese en landelijke wet- en regelgeving te doen. Anderzijds beoogde de gemeente met dit centrale beleid risico's van inkoop en aanbesteding, zoals versnipperde inkoop en slechte prijs/kwaliteitverhoudingen, te vermijden.

Research voor Beleid onderzocht in hoeverre dit beleid, en de uitvoering daarvan, doelmatig, doeltreffend en rechtmatig is. Daartoe is een aantal casestudies uitgevoerd waarin het gehele proces van aanbesteding, inclusief het resultaat, is onderzocht. Daarnaast is gekeken naar centrale controle- en sturingsinstrumenten voor de inkoop en aanbesteding. Tevens zijn mogelijkheden verkend voor verbetering van de uitvoering, aansturing en controle.

Methode : documentonderzoek, casestudies, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Deventer
Periode : oktober 2006 – maart 2007

Aanbestedingen in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Research voor Beleid en IOO hebben de inrichting en naleving van aanbestedingsregels in de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk onderzocht. Het onderzoek richtte zich op de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van deze regels. Research voor Beleid en IOO hebben een toetsingskader opgesteld, gericht op deze drie aspecten. De criteria uit dit kader zijn getoetst door de feitelijke gang van zaken bij aanbestedingen te onderzoeken.

Met de onderzoeksresultaten beschikte de Rekenkamercommissie over aanknopingspunten voor de verbetering van het lokale aanbestedingsbeleid. De verbetersuggesties die het onderzoek opleverde hadden zowel betrekking op een herijking van interne aanbestedingsprocedures en regelgeving als op het bevorderen van de naleving van de regels.

Methode : documentonderzoek, casestudies, interviews
Opdrachtgever : Gezamenlijke Rekenkamercommissie gemeenten
Leidschendam-Voorburg en Rijswijk
Periode : mei – oktober 2006

Aanbesteden in de praktijk: Wageningen

IOO en Research voor Beleid onderzochten voor de Rekenkamer Wageningen de praktijk van aanbesteden van werken: de mate waarin werken correct en volgens plan waren aanbesteed en uitgevoerd en oorzaken voor eventuele afwijkingen van de geldende regels en procedures. Parallel hebben een analyse van alle aanbestede werken in de onderzochte periode en een analyse van het aanbestedingsbeleid plaatsgevonden.

Uit het onderzoek bleek dat in de praktijk van het aanbesteden verbeteringen mogelijk waren met betrekking tot zowel de uitvoering als de registratie van de aanbestedingen. Op basis daarvan heeft de Rekenkamer zich uitgesproken over de logica, de consistentie en de kwaliteit van de uitvoering van het aanbestedingsbeleid en voorstellen voor verbetering gedaan.

Methode : documentonderzoek
Opdrachtgever : Rekenkamer Wageningen
Periode : 2006

Onderwijs

Onderwijshuisvesting en de gemeenteraad in Hilversum

Onderwijshuisvesting is een complex beleidsterrein dat voor raadsleden vaak ongrijpbaar is. De Rekenkamercommissie van Hilversum wilde raadsleden ondersteunen door de uitvoering van het beleid te onderzoeken en daarbij expliciet de rol van de raad te belichten. Research voor Beleid en IOO voerden dit onderzoek uit.

Het onderzoek bevestigde de complexiteit van dit beleidsterrein voor raadsleden en liet bovendien zien tegen welke knelpunten de gemeente in de uitvoering van het beleid aanloopt. Het onderzoek maakte ook duidelijk hoe onderwijshuisvesting inzichtelijker gemaakt kan worden en op welke wijze de raad informatie geboden kan worden die nodig is voor een goede sturing en controle op de resultaten van het onderwijshuisvestingsbeleid.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Hilversum
Periode : december 2007 – september 2008

Onderwijshuisvesting in stadsdeel Amsterdam-Zeeburg

IOO heeft de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam ondersteund bij het onderzoek naar onderwijshuisvesting in het stadsdeel Amsterdam-Zeeburg. De doelmatigheid en doeltreffendheid van het onderwijshuisvestingsbeleid en de uitvoering daarvan stond daarbij centraal.

Het onderzoek richtte zich primair op de uitvoering van het beleid voor onderwijshuisvesting in Zeeburg in de periode 2004-2006 met een doorkijk naar de ontwikkelingen in 2007. De aandacht ging daarbij uit naar het functioneren van het stadsdeel, bestaande uit het dagelijks bestuur, de stadsdeelraad en het ambtelijk apparaat. Waar relevant kwamen ook andere actoren in beeld.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam
Periode : najaar 2007

De Monitor Decentralisatie Onderwijshuisvesting

Tussen 1997 en 2005 voerden Research voor Beleid en IOO voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een monitor uit. In deze Monitor Decentralisatie Onderwijshuisvesting werd na de overdracht van taken en bevoegdheden op het gebied van onderwijshuisvesting van het Rijk aan gemeenten gevolgd hoe gemeenten uitvoering gaven aan deze nieuwe taak. Onder andere als gevolg van dit project zijn onze bureaus goed in gevoerd in het gemeentelijk onderwijshuisvestingsbeleid.

Onderwijshuisvestingsbeleid gemeente Veendam

In het onderzoek wordt antwoord gegeven op de vraag naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de aanwending van structurele en incidentele financiële middelen van het Rijk voor onderwijshuisvesting binnen de gemeente Veendam.

Het onderwijsbeleid is gebaseerd op de toekomstvisie van Veendam, de onderwijsbeleidsnota, de doelstellingen van de Raad, de integrale huisvestingsplannen en de financiële (on)mogelijkheden van de gemeente Veendam. In het onderzoek dat IOO voor de Ommelander Rekenkamer heeft uitgevoerd, wordt antwoord gegeven op de volgende vraag: zijn de structurele en incidentele financiële middelen van het Rijk doelmatig en doeltreffend aangewend binnen de gemeente Veendam. Binnen de gemeente bestond het vermoeden dat men meer middelen aan de onderwijshuisvesting moest uitgeven dan er beschikbaar waren. In het onderzoek wordt dit vermoeden onderzocht.

In het onderzoek worden de onderwijshuisvestingsuitgaven van de gemeente Veendam tevens vergeleken met de onderwijshuisvestingsuitgaven van vergelijkbare gemeenten.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Ommelander Rekenkamer
Periode : 2006

Voortijdig schoolverlaten: casus Almere en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie

In 2006 en 2007 voerde Research voor Beleid twee onderzoeken uit naar voortijdig schoolverlaten in *Almere*. Aanleiding voor deze onderzoeken vormde het beeld dat de problematiek rond voortijdig schoolverlaten in Flevoland groter is dan het gemiddelde in Nederland. Dit baarde de lokale politiek zorgen omdat jongeren zonder startkwalificatie erg veel moeite hebben betaald werk te vinden en te behouden en daardoor een generatie verloren dreigt te gaan. Voor een gerichte aanpak was echter meer inzicht nodig in de problematiek. Uit het eerste onderzoek bleek dat veel voortijdig schoolverlaters werken. Het tweede onderzoek richtte zich op het perspectief dat de jongeren hebben in hun huidige baan en de motieven van werkgevers om voortijdig schoolverlaters aan te nemen. De uitkomsten van het onderzoek gebruikt de gemeente Almere om haar beleid rondom voortijdig schoolverlaten aan te scherpen.

Ook landelijk is er veel aandacht voor voortijdig schoolverlaten. Zo zijn er *Regionale Meld en Coördinatiepunten Voortijdig Schoolverlaten* (RMC's) ontwikkeld, waarin gemeenten samenwerken in het melden en registreren van voortijdig schoolverlaten. Research voor Beleid verzamelde, toetste en analyseerde voor het Ministerie van OCW de jaarlijkse effectrapportages van de RMC's.

Veiligheid in het onderwijs

Ook in het onderwijs is veiligheid een actueel thema. Scholen werken hier samen met gemeenten aan. Research voor Beleid voerde een landelijk onderzoek uit naar de sociale veiligheid op scholen in het primair- en speciaal onderwijs.

Beheersing van grote projecten

Totstandkoming woon-zorgcomplex Noordenveld

In opdracht van de Rekenkamercommissie van de gemeente Noordenveld heeft Research voor Beleid onderzoek verricht naar de totstandkoming van het woon-zorgcomplex Vasalis. Doel van de toenmalige gemeente Roden was in het centrum van de gemeente huisvesting voor ouderen te realiseren in een complex waarin tevens een dienstencentrum met faciliteiten voor eerstelijnszorg en welzijn werd gevestigd. Dit beoogde doel is bereikt: in juli 2000 is het woonzorgcomplex Vasalis in Roden opgeleverd. Wel is hier een lang en moeizaam proces aan vooraf gegaan.

Het onderzoek was erop gericht inzicht te krijgen in het verloop en de resultaten van het proces om het woonzorgcomplex te realiseren. Op basis van de conclusies zijn leerpunten geformuleerd voor de uitvoering van gelijksoortige projecten in de toekomst.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Noordenveld
Periode : augustus 2006 – oktober 2007

Grootschalige infrastructurele projecten in Beverwijk

Onderwerp van onderzoek was de beheersbaarheid van grootschalige infrastructurele projecten in de gemeente Beverwijk. Centraal hierbij stond de vraag in hoeverre de rol van de gemeente met betrekking tot tijd en middelen voldoende was vormgegeven. Drie infrastructurele projecten zijn vanaf de besluitvormingsfase tot aan de eindverantwoording en evaluatie onder de loep genomen.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Beverwijk
Periode : 2006

Vergunningverlening

Rechtmatigheid en doelmatigheid bouwleges in Apeldoorn

Het onderzoek richtte zich op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bouwleges in de gemeente Apeldoorn. In het onderzoek zijn vragen beantwoord met betrekking tot de rechtmatigheid en volledigheid van de toegerekende werkzaamheden aan de bouwvergunningverlening en de wijze waarop kosten begroot en verantwoord zijn. Daarnaast werd in het onderzoek ook aandacht besteed aan de mogelijkheden om de doeltreffendheid te vergroten. Dit onderzoek is uitgevoerd door IOO in samenwerking met Manora Consultancy.

Methode : documentonderzoek, gesprekken en benchmark
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Apeldoorn
Periode : 2006

Kosten van vergunningverlening

IOO voert vaker onderzoek uit op het gebied van vergunningverlening. De kosten van vergunningverlening zijn vaak een heikel thema: waar is de hoogte van de leges op gebaseerd? Zo bestond het beeld dat de provinciale milieuleges ondoorzichtig en soms onbillijk waren, terwijl een duidelijke relatie met de werkelijk gemaakte kosten voor vergunningverlening ontbrak. IOO heeft daarom in opdracht van drie provincies een legessystematiek ontwikkeld die beter aansluit bij de feitelijk gemaakte kosten. Daartoe is eerst onderzocht wat de voornaamste kostenpost bij vergunningverlening is. Dat bleek de personeelsinzet te zijn. De kosten van leges zijn daarom het product van verhaalbare tijd en een uurtarief. Op basis van de financiële gegevens van de drie provincies resulteerde dit onderzoek in een op de praktijk gebaseerd normtarief.

Wonen, welzijn & zorg

Integraal jeugdbeleid in Noordoostpolder

De gemeenteraad van Noordoostpolder besloot in 2006 tot een integrale aanpak van het jeugdbeleid. Deze aanpak vergt een verregaande samenwerking tussen alle organisaties die op lokaal niveau betrokken zijn bij jeugd, zoals onderwijs-, zorg- en welzijnsorganisaties en sluit aan bij landelijke initiatieven zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin. Research voor Beleid evalueerde het jeugdbeleid in opdracht van de rekenkamercommissie van de gemeente Noordoostpolder.

Het onderzoek concentreert zich op de inrichting van het beleid enerzijds: de formulering van beleidsdoelstellingen en de operationalisering daarvan. Anderzijds kijkt het onderzoek naar de mate waarin de uitvoering aannemelijk maakt dat de gemeente deze beleidsdoelstellingen zal realiseren. Die uitvoering onderzoekt Research voor Beleid aan de hand van de speerpunten die de gemeente op dit gebied heeft geformuleerd: het Centrum voor Jeugd en Gezin, de Zorg Advies Teams en de Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Noordoostpolder
Periode : april – augustus 2008

Pilot Centrum voor Jeugd en Gezin: Oké-punten in Almere

In mei 2006 opende de gemeente Almere in het kader van een pilot het eerste Ouder Kind Centrum, Oké-punt genaamd. In september van dat jaar volgde het tweede punt. Deze punten bestaan enerzijds uit fysieke punten waar ouders informatie over opvoeden en opgroeien kunnen krijgen, en anderzijds uit een netwerk van samenwerkende ketenpartners op het gebied van jeugd. Het uiteindelijke doel van de Oké-punten is een efficiëntere aanpak van problemen en een beter gecoördineerd hulpverleningsproces. Ze kunnen worden gezien als voorlopers van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Ter voorbereiding op de opening van Oké-punten elders in de stad, evalueerde Research voor Beleid de pilot.

Schuldhelpverlening in Apeldoorn

De Stadsbank van de gemeente Apeldoorn gaat volgens een nieuwe, landelijk ontwikkelde aanpak schuldhelpverlening werken. Een vraaggerichte werkwijze en het creëren van een stabiele financiële situatie zijn kernaspecten van deze nieuwe aanpak. In opdracht van de Rekenkamercommissie van Apeldoorn voerde Research voor Beleid een ex ante evaluatie uit naar deze nieuwe aanpak.

De evaluatie richtte zich op verschillende aspecten. Er is een schatting gedaan van de aard en omvang van de nieuwe, bredere doelgroep van schuldhelpverlening. Daarnaast richtte het onderzoek zich op de vraag of het aannemelijk is dat de nieuwe aanpak schuldhelpverlening effectief zal zijn. Dit onderzocht Research voor Beleid door de aanpak te toetsen aan

normen voor een effectieve opbouw van schuldhulpverleningsbeleid. Deze normen betreffen zowel de inrichting van het beleid, de inrichting van de uitvoering als de aansturing van schuldhulpverlening en zijn gebaseerd op kennis van de beleidstheorie en van effectieve schuldhulpverlening elders.

Methode : documentonderzoek, interviews, enquête
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Apeldoorn
Periode : januari – juni 2008

In de schijnwerpers: de Wet Werk en Bijstand (WWB)

In 2004 is de WWB, de nieuwe bijstandswet, in werking getreden. Onder deze wet hebben gemeenten meer vrijheid in het bepalen van hun beleid en is de nadruk meer komen te liggen op de activerende rol van gemeenten. Dit moet er toe bijdragen dat minder mensen (langdurig) gebruik maken van een bijstandsuitkering. Research voor Beleid heeft de afgelopen jaren met verschillende onderzoeken expertise opgebouwd op het gebied van deze wet. Voorbeelden van deze onderzoeken zijn:

Tweede evaluatie WWB

In opdracht van het Ministerie van SZW heeft Research voor Beleid in samenwerking met Radar Advies de doeltreffendheid van de WWB en de effecten van deze wet in praktijk onderzocht. Het betreft een tweede kwalitatieve meting met als peilperiode januari 2005-november 2006. Een eerste meting heeft in 2004 plaatsgevonden. Het onderzoek bestond uit expertinterviews en een werkconferentie.

Work First varianten

Sinds de invoering van de WWB is het concept Work First in gemeenten enorm in opkomst. Onder de noemer van Work First zijn in praktijk veel varianten te vinden. Voor de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) heeft Research voor Beleid in kaart gebracht welke varianten in de praktijk voorkomen en onder welke voorwaarden Work First optimaal kan functioneren als instrument om de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden te versterken.

Diagnose-instrumenten voor re-integratie

Meer maatwerk is een van de belangrijkste manieren om de effectiviteit van re-integratie te verhogen. Diagnose van cliënten speelt daarbij een sleutelrol. Voor de RWI onderzoek Research voor Beleid momenteel welke diagnosevarianten in de praktijk van gemeenten en UWV voorkomen, wat de kwaliteit van de toepassingen is en onder welke condities diagnose de effectiviteit van re-integratie kan bevorderen.

Zorgwoningen in Amsterdam

IOO heeft de Rekenkamer Amsterdam ondersteund bij een onderzoek om te beoordelen of het gemeentelijke woonbeleid en de instrumenten die daartoe worden ingezet, bijdragen aan het realiseren van voldoende woningen voor ouderen en gehandicapten. Het onderzoek geeft antwoorden op vragen met betrekking tot de aansluiting van het aanbod op de huidige en toekomstige vraag naar zorgwoningen, feitelijke realisatie van de gemeentelijke doelstellingen sinds 1998 en de bijdrage van de door de gemeente ingezette instrumenten aan de realisatie van zorgwoningen.

Methode : documentonderzoek, interviews en case studies
Opdrachtgever : Rekenkamer Amsterdam
Periode : maart – mei 2008

Evaluatie armoedebeleid Delft

De groeiende armoede in Nederland en de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vormden de aanleiding voor dit onderzoek naar de implementatie en uitvoering van het armoedebeleid in de gemeente. Binnen het onderzoek lag de focus op de organisatie van de schuldhulpverlening, de integrale dimensie van het armoedebeleid, de regierol van de gemeente en leerpunten voor de WMO.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamer Delft
Periode : mei 2006 – februari 2007

Evaluatie seniorenbeleid in Leiderdorp

Het onderzoek richtte zich op de uitvoering en resultaten van het seniorenbeleid en de wijze waarop de gemeente invulling gaf aan zijn faciliterende en regisserende rol op dit gebied. De verschillende beleidsvoornemens ten aanzien van senioren zijn daarbij als uitgangspunt genomen. Per beleidsmaatregel is vastgesteld in welke uitvoeringsfase die zich bevond, welke concrete activiteiten waren uitgevoerd, welke partijen hierbij waren betrokken, hoe de uitvoering was verlopen en welke resultaten bereikt waren.

Het onderzoek leidde tot de conclusie dat de uitvoering van de beleidsmaatregelen weliswaar ter hand was genomen en tot resultaten had geleid, maar dat de uitwerking van de maatregelen en de integraliteit van de uitvoering verbeterd konden worden. De regisserende en faciliterende rol van de gemeente was nog niet goed uit de verf gekomen. Dit heeft tot aanbevelingen op deze terreinen geleid, onder andere ter voorbereiding op de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Leiderdorp
Periode : februari – augustus 2005

Evaluatie Woonbeleid in Den Bosch

Aanleiding voor het onderzoek was de constatering dat de realisatie van de taakstellingen uit het Beleidsplan Wonen 1997 en de Notitie Woonbeleid 2001 stelselmatig bij de planning achter bleef. Het richtte zich op de doeltreffendheid van het gevoerde woonbeleid en de kaderstellende en controlerende rol van de Raad.

Geconcludeerd werd dat de doelstelling van de gemeente Den Bosch op het gebied van de woningproductie te ambitieus was geweest. Deels vormden externe factoren daar de oorzaak van, maar deels kon de gemeente de effectiviteit van het woonbeleid zelf verbeteren. Geadviseerd is de doelstellingen van het woonbeleid te herijken. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor het optimaliseren van de uitvoering en voor het verbeteren van het samspel tussen raad en college.

Methode : documentonderzoek, interviews, casestudies
Opdrachtgever : Rekenkamer Den Bosch
Periode : juni 2005 – januari 2006

Research voor Beleid: aandachtsgebied Zorg, Welzijn en Jeugd

Zorg, Welzijn en Jeugd zijn belangrijke thema's in de werkzaamheden van Research voor Beleid. Het zijn ook belangrijke maatschappelijke thema's waarop de ontwikkelingen elkaar in snel tempo opvolgen. Research voor Beleid volgt deze ontwikkelingen al jaren actief met evaluatieonderzoek. Dat onderzoek beslaat allerlei onderwerpen binnen dit aandachtsgebied. De (gevolgen van de) invoering van de Wmo is een zeer actueel onderwerp waarnaar wij veel onderzoek hebben uitgevoerd. Maar ook de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin, de regiefunctie van gemeenten, integratie van wonen, welzijn en zorg en sportbeleid zijn voorbeelden van onderwerpen die op lokaal niveau een belangrijke rol spelen en waar wij onderzoek naar hebben gedaan.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo: sturingsopties voor de gemeenteraad, Alphen a/d Rijn

Ter voorbereiding op de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vroeg de rekenkamercommissie aandacht voor de rol van de Raad bij de beleidsvorming, –uitvoering en –evaluatie van het Wmo-beleid. Deze quick scan over de implementatie van de Wmo diende als handreiking voor de besluitvorming door de raad met betrekking tot dit onderwerp. De onderzoeksresultaten maakten het mogelijk de raad vooraf duidelijk een beeld te bieden van de sturingsopties die het meest functioneel of adequaat zijn.

Methode : Quick scan: gesprekken, documentonderzoek, spiegeldossiers
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Alphen a/d Rijn
Periode : september 2006

Teylingen: sturingsmogelijkheden en burgerparticipatie

De rekenkamercommissie Teylingen heeft onderzoek uitgevoerd naar sturingsmogelijkheden voor de raad en burgerparticipatie bij de invoering van de Wmo. Research voor beleid heeft de onderzoekers van de rekenkamercommissie begeleid bij het onderzoek. Naast bestudering van gemeentelijke stukken is gesproken met de verantwoordelijke wethouder, ambtenaren en raadsleden over de benutting van sturingsmogelijkheden door de raad, de informatievoorziening van het college aan de raad en burgerparticipatieactiviteiten die de gemeente heeft ontplooid op het terrein van de Wmo

Methode : documentstudie, interviews, groepsgesprek
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Teylingen
Periode : maart – oktober 2009

De Wmo in Wageningen

Het lokale Wmo-beleid staat bij gemeenteraden volop in de belangstelling. Zo ook in Wageningen. De rekenkamer van de gemeente Wageningen heeft Research voor Beleid daarom gevraagd onderzoek uit te voeren naar de beleids-, uitvoerings- en bestuurlijke aspecten van het Wmo-beleid. Met de informatie die het onderzoek oplevert, moet de gemeenteraad beter in staat zijn om zijn controlerende en kaderstellende rol in de gemeente te vervullen. De hoofdvraag van het onderzoek is: welk beleid wordt er in Wageningen op het gebied van de Wmo gevoerd, hoe staat het met de uitvoering en op welke wijze krijgt men zich op de resultaten van het beleid?

Methode : documentstudie, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamer Wageningen
Periode : 2009

Research voor Beleid en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Per 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Research voor Beleid heeft met verschillende onderzoeken expertise opgebouwd op het gebied van deze wet en de uitvoering door gemeenten.

Gemeenten hebben als gevolg van de Wmo de hulp bij het huishouden moeten aanbesteden volgens de Europese aanbestedingsregels. Voor het Ministerie van VWS heeft Research voor Beleid de aanbesteding van de hulp bij het huishouden onderzocht. Het doel van het onderzoek was inzicht te geven in de inhoud, het verloop en de resultaten van de aanbesteding door gemeenten. Hiervoor is een telefonische enquête uitgevoerd onder Nederlandse gemeenten en zijn telefonische interviews uitgevoerd met een selectie van gemeenten, zorgaanbieders en cliëntenorganisaties. Tevens zijn de bestekken van de geselecteerde gemeenten bestudeerd. Op basis van knelpunten die deze partijen hebben ervaren bij de aanbesteding zijn aanbevelingen geformuleerd voor toekomstige aanbestedingen.

Ander onderzoek naar de Wmo betrof:

- de indicatiestelling voor hulp bij het huishouden
- de verstrekking van individuele Wmo-voorzieningen in Amersfoort
- het aflopen van het Wmo-overgangsrecht
- het opstellen van een begrotingsmodel voor de kosten die gemeenten maken voor de verplichte klanttevredenheidsonderzoeken

Subsidieverlening

Prestatieplannen bij subsidieverlening in Haarlem

Doel van het onderzoek in opdracht van de Rekenkamercommissie van de gemeente Haarlem was het bevorderen van het centraal stellen van de relatie tussen doelstellingen, prestaties en middelen bij het formuleren en uitvoeren van beleid. In dat licht is de werking van prestatieplannen bij gesubsidieerde instellingen geëvalueerd. De centrale probleemstelling van dit onderzoek luidt: Bevorderen de prestatieplannen de doelmatigheid en doeltreffendheid van de subsidieverstrekking door de gemeente Haarlem?

Het bleek niet mogelijk om met behulp van de dossiers en de administratieve gegevens over de gesubsidieerde instellingen te zien of de doelmatigheid en doeltreffendheid waren verbeterd. Een aantal knelpunten lag daaraan ten grondslag. Zo nam de invoering van de prestatieplannen veel meer tijd in beslag dan vooraf werd voorzien. Het bleek voor de gesubsidieerde instellingen erg moeilijk te zijn om te veranderen van een taakgeoriënteerde instelling naar een marktgeoriënteerde instelling. Sommige instellingen kunnen zeven jaar na invoering van de nieuwe subsidieverordening nog steeds geen duidelijk beeld schetsen van de aard, omvang en kosten van hun diensten.

Methode : gesprekken, selectie instellingen, combinatie documentonderzoek en gesprekken per instelling
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Haarlem
Periode : 2003

Subsidieverlening nader onderzocht

Subsidieverlening is een onderwerp dat regelmatig terugkeert in onderzoeken van Research voor Beleid en IOO. Hieronder staat een aantal voorbeelden.

De *Commissie Beleidsevaluatie van de provincie Noord-Brabant* wilde inzicht krijgen in de doeltreffendheid van het provinciale subsidiebeleid. Het provinciale model van subsidieverlening is in de praktijk onderzocht aan de hand van een dossierstudie bij twintig subsidies. Het leren van lessen voor de toekomst stond daarbij centraal.

Voor het Ministerie van SZW bracht Research voor Beleid gegevens in kaart over (door gemeenten verschaft) *loonkostensubsidies en het werken met behoud van uitkering*. Het gaat zowel om het bereik als het resultaat van deze werkgelegenheidsmaatregelen. De inventarisatie vond plaats in het kader van het programma Iedereen Doet Mee, waarvoor het ministerie werkt aan een monitor voor het meten van het doelbereik.

Gemeentelijke communicatie & dienstverlening

Communicatie rond invoering Wmo en bestemmingsplan in Ermelo

Communicatie speelt een belangrijke rol bij de invoering van de Wmo en het vaststellen van bestemmingsplannen. Het onderzoek richt zich op de vraag of de uitvoering van het communicatiebeleid volgens de regels verloopt, of de communicatie leidt tot een hogere participatie door, kennisniveau van en draagvlak onder de inwoners van Ermelo.

De externe communicatie bij de invoering van de Wmo en het vaststellen van het bestemmingsplan Buitengebied Midden-West stonden centraal. Aanvullend is gekeken naar de interne communicatie binnen de ambtelijke organisatie als gevolg van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Deze wet heeft namelijk verstrekkende gevolgen voor de wijze waarop bestemmingsplannen in de toekomst worden ontworpen en vastgesteld.

Methode : documentonderzoek, interviews, groepsgesprekken
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Ermelo
Periode : juni 2008 – mei 2009

Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening: Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen

De nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (nWRO) bevat een digitaliseringsverplichting voor ruimtelijke planinformatie (DURP). Dat wil zeggen dat overheden, waaronder gemeenten en provincies, ruimtelijke plannen digitaal moeten gaan vervaardigen, toegankelijk maken en uitwisselen. Research voor Beleid volgt de vorderingen hierin op de voet. Voor het ministerie van VROM werd de eindmeting van het stimuleringsprogramma DURP verricht. Nadat DURP veranderde in een dwingend implementatieprogramma monitorden wij de vorderingen in gemeenten. Na het uitstel van de deadline voor gemeenten van 1 juli 2008 naar 1 juli 2009 houden wij opnieuw voor het ministerie de vinger aan de pols.

Waddinxveen: publieke dienstverlening

In de gemeentewereld bestaat er een algemene trend naar het vergroten van de publieksvriendelijkheid van de gemeentelijke dienstverlening. Ook de gemeente Waddinxveen wil niet achterblijven. Het vergroten van de publieksvriendelijkheid betekent niet zozeer het vergroten van de aandacht voor het publiek, maar veel meer het aanpassen van de manier waarop gemeenten hun "publiek" – burgers en bedrijven – benaderen. "Kantelen" in jargon.

Research voor Beleid onderzocht deze kanteling in de praktijk: waaruit blijkt de verandering in een vraaggerichte organisatie? Hoe oordelen inwoners over de dienstverlening en wat hebben zij gemerkt van de kanteling? Hoe vindt terugkoppeling naar de raad plaats?

Methode : Documentonderzoek, interviews, (internet)enquêtes
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Waddinxveen
Periode : maart – november 2008

Communicatie in Papendrecht

De lokale overheid, de gemeente functioneert in het belang van haar inwoners, niet omgekeerd. Dat vraagt om een open en transparante stijl van besturen en communiceren door het college en de raad. Dat vraagt ook om een passend bestuurskrachtig optreden en daarmee om een optreden dat geschiedt vanuit een externe focus, vanuit een externe oriëntatie gericht op wat leeft in de samenleving buiten het gemeentehuis. De gemeente Papendrecht zal dus moeten weten wat er leeft, om inbreng moeten vragen, om vervolgens zichtbaar te maken wat met die inbreng is gebeurd. Daarbij hoort dat het bestuur (het college) en de gemeenteraad (in zijn positie als volksvertegenwoordiger) ieder een passende rol en positie innemen.

In dit onderzoek voor de rekenkamercommissie Papendrecht is besloten om aan de hand van twee casussen het beleid concreet te toetsen. De communicatie rond de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en rond de sportnota zijn gekozen als inhoudelijk zinnige en nuttige voorbeelden die bovendien ook actualiteitswaarde hebben.

Methode : interviews, documentstudie, groepsgesprekken
Opdrachtgever : rekenkamercommissie Papendrecht
Periode : juli – december 2009

Infrastructuur

Voorstudie Zeeuwse Havens

In 1995 ging Zeeland Seaports (ZSP), een gemeenschappelijke regeling van de provincie Zeeland en een aantal Zeeuwse gemeenten, een samenwerkingsverband aan met het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam. Dit kreeg vorm in de Exploitatiemaatschappij Schelde-Maas (ESM). De Zeeuwse havens verwachtten door deze samenwerking een betere marktpositie te kunnen verwerven. De resultaten vielen echter tegen. Op dit moment overwegen partijen in Zeeland verschillende vormen van ontvlechting/wijziging van de samenwerkingsvorm.

Deze ontwikkelingen vormden voor de rekenkamer(commissie)s van de provincie Zeeland en van de bij ZSP betrokken gemeenten aanleiding om een onderzoek naar dit onderwerp uit te voeren. Gezien het complexe karakter van het onderwerp hebben zij Research voor Beleid en NEA gevraagd een voorstudie uit te voeren. De voorstudie beschrijft de totstandkoming van ZSP en ESM, het beleid van ZSP ten aanzien van ESM, de aansturing door en verantwoording aan de participanten in ZSP. De voorstudie resulteert in een viertal scenario's voor nader rekenkameronderzoek.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamer(commissie)s Provincie Zeeland en gemeenten
Borsele, Terneuzen en Vlissingen
Periode : januari – mei 2008

Havenontwikkeling in Coevorden

Research voor Beleid en zusterbedrijf NEA hebben hun expertise gecombineerd en gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd voor de rekenkamercommissie van Coevorden. Dit onderzoek betrof de analyse van het gemeentelijke beleid en de gevolgen hiervan voor de ontwikkelingen van industriële activiteiten rond de haven aan het kanaal Almelo-Coevorden.

De gemeente Coevorden was in 1997 ambitieus toen zij besloot om aan het Kanaal Almelo-Coevorden bij het Europark een industriehaven aan te leggen, het Regionaal Overslagcentrum (ROC). Zij wilde werkgelegenheid scheppen, bedrijven als IAMS vroegen om een haven en tegelijkertijd wekten het Rijk en de provincies Drenthe en Overijssel de verwachting dat zij het Kanaal Almelo-Coevorden zouden uitbreiden.

Tijdens de uitvoering van dit project heeft de gemeente vervolgens lang aan haar originele prognoses vastgehouden, ook al bleken die al snel te optimistisch. De bijsturing van het project was dan ook te gering. Omdat de gemeenteraad onvoldoende informatie kreeg, kon hij evenmin bijsturen.

Methode : interviews, documentstudie
Opdrachtgever : rekenkamercommissie Coevorden
Periode : mei – oktober 2009

Overig

Rijnwoude: doorwerking van beleidsonderzoek

De Rekenkamercommissie van Rijnwoude wil weten wat de gemeente doet met de resultaten van beleidsonderzoek. Deze "doorwerking van beleidsonderzoek" wordt in twee fasen door Research voor Beleid onderzocht. De eerste fase bestaat uit het inventariseren van alle uitgevoerde beleidsonderzoeken in de periode 2003 tot en met 2006. De tweede fase betreft vervolgens het daadwerkelijke onderzoek naar de doorwerking.

Doorwerking betekent dat de resultaten van het onderzoek een vervolg krijgen in het beleidproces. De conclusies en aanbevelingen van de onderzoeken vormen dan ook het startpunt. Het onderzoek kijkt naar de mate waarin deze conclusies en aanbevelingen zijn opgevolgd door de opdrachtgever van het onderzoek: gemeenteraad, college of ambtelijke organisatie.

Methode : documentonderzoek, interviews
Opdrachtgever : Rekenkamercommissie Rijnwoude
Periode : september 2007 - 2009

Ondersteuning Randstedelijke Rekenkamer

De Randstedelijke Rekenkamer (provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) had ter voorbereiding op de start van haar activiteiten behoefte aan een overzicht van een aantal kerngegevens, onder meer op het terrein van arbeidsmarkt, verkeer en vervoer en financiën. Dit overzicht is met behulp van bronnenonderzoek (onder andere begrotingen en CBS-statistieken) opgesteld. Uitgangspunt daarbij was dat het overzicht de Rekenkamer kerngegevens over tal van beleidsterreinen diende te verschaffen en makkelijk is bij te houden en uit te breiden.

Methode : dataverzameling
Opdrachtgever : Randstedelijke Rekenkamer
Periode : juli – augustus 2005

Regionalisering in de Drechtsteden

In 2006 zijn zes gemeenten in de Drechtsteden de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden gestart. Dit is een omvangrijk samenwerkingsverband waarin diverse uitvoerende en beleidsmatige taken van de individuele gemeenten worden gecoördineerd en uitgevoerd. De rekenkamer(commissie)s van vier gemeenten - Dordrecht, Sliedrecht, Alblasserdam en Hendrik-Ido-ambacht – waren benieuwd welke doelen vooraf geformuleerd waren en wat de nieuwe regeling betekent voor de sturingsmogelijkheden van de individuele gemeenteraden. Daarnaast waren zij geïnteresseerd in de tot nu toe geboekte resultaten van de regeling en de mate waarin deze overeenstemmen met de vooraf gestelde doelen. Drie diensten

van de gemeenschappelijke regeling zijn hiervoor onder de loep genomen. Research voor Beleid heeft het onderzoek uitgevoerd.

Methode : documentstudie, interviews, groepsgesprekken
Opdrachtgever : Rekenkamer(commissie)s Dordrecht, Sliedrecht, Alblasserdam en Hendrik-Ido-ambacht
Periode : december 2008 – juli 2009

Wijkontwikkeling in Schiedam

In 2005 is in Schiedam de Kadernota Wijkgericht Werken verschenen. Belangrijke aandachtspunten in deze kadernota zijn het belang van interactief bestuur, de bijdrage van de burger op wijkniveau en de verschillende rollen die het gemeentebestuur, de ambtelijke organisatie, externe partners en burgers daarin vervullen. De Rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen is benieuwd naar de wijze waarop sinds het vaststellen van deze kadernota de wijkontwikkeling in Schiedam vorm heeft gekregen en of het wijkgericht werken inderdaad is versterkt. De uitkomsten van het onderzoek in Schiedam worden in een groter, landelijk kader geplaatst.

Methode : documentstudie, interviews, straatinterviews, bijwonen wijkoverleg
Opdrachtgever : rekenkamercommissie Schiedam
Periode : juli – lopend

Research voor Beleid
Bredewater 26
Postbus 602
2700 MG Zoetermeer
tel: 079 322 22 22
fax: 079 322 22 12
e-mail: info@research.nl
www.research.nl